

Πρόγραμμα

- Toshio Hosokawa**
(+1955) – Mai - uralte japanische Tanzmusik
(Μάιος, αρχαία ιαπωνική χορευτική μουσική)
- Toru Takemitsu**
(1930-1996) – Rain Tree Sketch
– Rain Tree Sketch II
- W.A. Mozart**
(1756-1791) – Fantasy σε ρε ελασ. K.V.397
– Rondo σε ρε μειζ. K.V.485
– Adagio σε σι ελασ. K.V.540
Διάλειμμα
- Karen Tanaka**
(+1961) – Techno Études
- Toshi Ichihyanagi**
(+1933) – Piano Media
- W.A. Mozart**
(1756-1791) – 12 variations on "Ah! vous dirai-je, maman"
σε ντο μειζ. K.V.265 (12 παραλλαγές στο
Γαλλικό παιδικό τραγούδι)
- Karen Tanaka**
(+1961) – Crystalline III
- W.A. Mozart**
(1756-1791) – Rondo σε λα ελασ. K.V.511

Μία ιδιαίτερη Μουσική σχέση

Ρεσιτάλ Πιάνου

...και ετοι ποιητικά, τροφοδοτώντας την ευαισθησία στην αντήχηση, στη σιωπή, στις αντιθέσεις των αποχρώσεων, στη σχέση της χαμηλής και της υψηλής τεκτονικής ή της "γραμμής" και του "σημείου", ο Μότσαρτ και οι σύγχρονοι Ιάπωνες συνθέτες αντικατοπτρίζουν ο ένας τον άλλον σε ένα άπειρο καλειδοσκόπιο αναποφρακτών επιρροών.

Σταύρος Κόλλιας

Γεννήθηκε στην Αθήνα.

Ως υποτρόφος του Εθνικού Ωδείου πήρε δίπλωμα πιάνου με πρώτο Βραβείο και Αριστεία εξαιρετικής επίδοσης (τάξη Χρυσής Παρβενιάδη-Φλωρού).

Έχει μελετήσει με τον Λεβ Βλασένκο στην Αθήνα και τον Γκεόργκι Σάντον στο Σάτσαμποργκ.

Έχει συμπράξει ως σολίστ με τη Συμφωνική Ορχήστρα της Βουδαπέστης, την Φιλαρμόνια της Σόφιας και την Ορχήστρα Georges Enescu.

Έχει δώσει ατομικά ρεσιτάλ και έχει συνεργαστεί με σύνολα Μουσικής Δωματίου.

Διδάσκει πιάνο στο Ωδείο του Κολλεγίου Αθηνών στο Ορφείο Ωδείο και στη Σχολή Μωραΐτη.

Μία ιδιαίτερη Μουσική σχέση

Σταύρος Κόλλιας

Ρεσιτάλ Πιάνου

W.A. Mozart

και σύγχρονοι Ιάπωνες συνθέτες
Toshio Hosokawa, Toru Takemitsu,
Karen Tanaka, Toshi Ichihyanagi

Τετάρτη 14 Νοεμβρίου 2018, 21:00
Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης

Αίθουσα «Μελίνα Μερκούρη»
Φράγκων 15, Θεσσαλονίκη
Πληροφορίες: 2316 009657

Toshio Hosokawa (*1955)

«Η μουσική είναι ο τόπος όπου οι ήχοι αναπνύουν τη σιωπή»

Mai - alte japanische Tanzmusik

Η *Seigaiba* είναι ένα αριστουργηματικό είδος παραδοσιακής χορευτικής μουσικής, γνωστό από την περιγραφή της εκτέλεσής της στο Genji Monogatari (Ο Μύθος του Γκέντζι). Μια απλή μελωδία εκφράζει τον κωμισμό της βλασίας και ένα ρυθμικό μοτίβο στο φόντο της μελωδίας επαναλαμβάνεται ως σύμβολο του κύκλου του χρόνου, όπως ακριβώς το μινιμαλιστικό στοιχείο είναι χαρακτηριστικό της *Seigaiba*.

«Στο έργο μου για πιάνο, το αριστερό χέρι δίνει το ρυθμό του μοτίβου των κρουστών της *Seigaiba* ενώ το δεξί χέρι επαναλαμβάνει μια μελωδία στο ύφος του *Gagaku* (αρχαία μουσική της αυτοκρατορικής αυλής) με πολλά σολοίσματα.»

Ο Toshio Hosokawa γεννήθηκε στη Hiroshima στις 23 Οκτωβρίου 1955. Μετά από αρχικές σπουδές του διοριστή νόμιμοι καθηγητής στο Tokyo College of Music το 2004. Ζει στο Nagano της Ιαπωνίας και στο Mainz της Γερμανίας.

Ο Hosokawa θεωρεί ότι η διαδικασία της σύνθεσης συνδέεται ενστικτωδώς με τις έννοιες του βουδισμού Zen και τη συμβολική ερμηνεία της φύσης. Διορίστηκε μέλος της Akademie der Künste στο Βερολίνο το 2001. Το 2006-2009 ανέλαβε μια μουσική έρευνα στο Institut für Prominenten-Melietzen (Wissenschaftskolleg) στο Βερολίνο. Διετέλεσε μεταξύ άλλων και καλλιτεχνικός Διευθυντής του Διεθνούς Προγράμματος Μουσικής Σύνθεσης Suntory Hall το 2012-2015.

Toru Takemitsu (1930-1996)

Ο Toru Takemitsu σχολιάζει το έργο του: «Η μουσική μου είναι ο κήπος, οι γιοι είμαι οι κηπουροί. Η μουσική μου μοιάζει μ' έναν περίπατο μέσα στον κήπο, και την αίσθηση των αλλαγών στο φως, στο σχήμα και την υφή. Δεν επιθυμώ να υπερτονίζω με τη μουσική μου. Κάποιο χαρακτηρισμό της μουσικής μου παλιομοδίτικη, ίσως μεγαλίσια, αλλά πάντα σκεπτόμαι το παρελθόν με νοσταλγία. Οι συνθέτες μερικές φορές φρονούν για τη χρησιμοποίηση την τονικότητα. Έχωμε όμως την δυνατότητα να χρησιμοποιήσουμε σιδήποτε από την τονικότητα μέχρι την ατονικότητα. Αυτός είναι ο θαυμάσιος μας. Μπορώ άνετα να το πω αυτό επειδή είμαι Ιάπωνας»

Rain Tree Sketch

Το *Rain Tree Sketch* (1982) και το *Rain Tree Sketch II* (1992, ενα μνήμη του Olivier Messiaen) είναι τα πιο συχνά εκτελούμενα έργα για πιάνο. Η προέλευση τους εντοπίζεται στο έργο του για κρουστά με τίτλο *Rain Tree* (1981).

Το δένδρο της βροχής (Rain Tree) χρησιμοποιείται μεταφορικά για τον κύκλο του νερού στη γη. Στόχος του καλλιτέχνη ήταν να αναπτύξει και να επεκτείνει της δυνατότητες της μουσικής και να εκφραστεί δημιουργώντας μια παγκόσμια γλώσσα.

Ο τίτλος είναι μάλλον εμπνευσμένος από μια παράγραφο νοβέλας του Kenzaburo Oe, που αναφέρει: «νομιάστηκε δέντρο της βροχής, επειδή το πλούσιο φύλλωμά του, συνεχίζει να ρίχνει τις σταγόνες νερού που μαζεύει από την βροχή της προηγούμενης νύχτας. Τα εκατοντάδες χιλιάδες μικρά φύλλα του, αποθηκεύουν την υγρασία, ενώ τα άλλα δένδρα στεγνώνουν αμέσως. Τι μεγαλοφρένο δένδρο».

«Η μουσική είναι είτε ήχος είτε σιωπή. Όσο ζω, θα επιλέγω τον ήχο ως κάτι που πρέπει να αντιμετωπίσει τη σιωπή. Αυτός πρέπει να είναι ένας ενιαίος, δυνατός ήχος.» Toru Takemitsu (1992)

Γεννήθηκε στο Τόκιο στις 8 Οκτωβρίου 1930, ο Toru Takemitsu ήταν συνθέτης και συγγραφέας και της αισθητικής και της θεωρίας της μουσικής.

Σε μεγάλο βαθμό αυτοδίδακτος, διέθετε άριστη εξειδίκευση στο λεπτό χερίδιό των οργάνων και της ορχήστρας. Είναι γνωστός για το συνδυασμό στοιχείων της ανατολικής και της δυτικής διαίσθησης ο οποίος σαν αποτέλεσμα είχε τη δημιουργία ενός ήχου δικού του μοναδικού, καθώς και για τη σύνθεσή των αντιθέτων, όπως ο ήχος και η σιωπή, η παράδοση και η καινοτομία.

Ο Takemitsu έγινε ένας από τους κορυφαίους Ιάπωνες συνθέτες για τον κινηματογράφο. Έγραψε μουσική για έργα διάσημων σκηνοθετών, όπως οι Masaki Kobayashi (Harakiri), Akira Kurosawa (Dodes'ka-den) και Nagisa Oshima (Αυτοκρατορία του Παθού) και τα μουσικά θέματα του, παρεμόνον από τις πιο όμορφες, φασματικές μουσικές που γράφτηκαν ποτέ για την οθόνη.

W.A. Mozart (1756-1791)

Fantasy K.V.397

Γράφτηκε το 1782. Το πρωτότυπο χειρόγραφο δεν βρέθηκε ποτέ. Έργο ημιτελές. Χαρακτηρίζεται από διακριτές αλλαγές διάθεσης και από σημεία αυτοεξιστοχαστικής κριτικής. Μετά το μπασόν, άπαιξη της εισαγωγής ακολουθεί ένα μεγαλοκόλο θέμα που αναπτύσσεται με τον ίδιο ταπεινό τρόπο που διακρίνει αρκετά έργα του συνθέτη γραμμένα σε ελασσόνα τρόπο. Προς το τέλος, ο δραματικός αυτός χαρακτήρας δίνει τη θέση του στο χαρούμενο allegretto.

Rondo K.V.485

Γράφτηκε το 1786. Έργο χαρούμενο και παιχνιδιάρικο, χαρακτηρίζεται από το κομψό και χαριτωμένο κύριο θέμα, το οποίο περιοδικά επιστρέφει σύμφωνα με τη φόρμα rondo. Η παιχνιδιάρικη διάθεση πηγάζει από την προφανή ευχαριστήση του Mozart, να μεταφέρει το θέμα από την οσπράνο στο μπάσο, και ν' αλλάζει τονικότητας και διαβάσεις.

Adagio K.V.540

Ο Mozart συμπεριέλαβε το *Adagio K.V.540* στη ελασσόνα, στον κατάλογο με τα έργα του το 1788. Είναι γραμμένο σε φόρμα σονάτας. Η συγκεκριμένη τονικότητα είναι πολύ σπάνια στο έργο του Mozart. Υπάρχει ένα ακόμα *Adagio*, στο κουαρτέτο για φλάουτο K285 γραμμένο στην ίδια τονικότητα. Η αίσθηση της συμμετρίας και της ισορροπίας είναι διάχυτη σ' αυτό το δραματικό, γεμάτο συναισθηματική ένταση αλλά αποκοσμο έργο.

Karen Tanaka (*1961)

Η Ιαπωνέζα συνθέτρια Karen Tanaka γεννήθηκε στο Τόκιο. Κέρδισε διεθνή αναγνώριση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Συγκαταλέγεται ανάμεσα στους σημαντικούς συνθέτες του εικοστού πρώτου αιώνα.

Τα 14 έργα για σόλο πιάνο της Tanaka διακρίνονται από ποικιλία στο στυλ και επέμβαση δυσκολίας. Μεταξύ των έργων της για σόλο πιάνο, το *Water Dance* (2008) και το *Techno Etudes* (2000) αποτελούν παραδείγματα της μοναδικής προσέγγισής της στον μινασιασμό.

Διδάσκει σύνθεση στο California Institute of the Arts.

Η Karen Tanaka σχολιάζει τα έργα της *Techno Etudes* και *Crystalline III*.

Techno Etudes

«Τον Ιανουάριο του 1999, μου ζητήθηκε από την Tomoko Mukaiyama να της γράψω ένα καινούριο κομμάτι για πιάνο. Αρχικά ζήτησε να συγχρονιστεί το κομμάτι με τεchno μουσική που είχε επιλέξει η ίδια και θα ήταν προηγορησμένη σε κασέτα. Ζήτησάμε γι' αυτό τους επόμενους μήνες και συνειδητοποιήσαμε ότι ένα σόλο πιανοτικό το ηχογραφήσιμο κομμάτι θα ήταν πιο ρολικό. Ωστόσο, η ιδέα του *techno* παρέμεινε σταθερή μεταξύ μας. Τα τελικά έργα είναι ένα σονοο-πριον κομμάτιών με τίτλο *Techno Etudes*. Η ιδέα του *Techno Etudes* περιγράφεται με τρεις λέξεις κλειδιά: *techno*, *ρυθμός* και *ταχύτητα*».

Crystalline III

«Στη σύνθεση *Crystalline* για σόλο πιάνο του 1988, προσπάθησα να πρόσθεσω την εικόνα του κρυστάλλου σε ήχο και χώρο. Τα *Hommage en Crystal* (1991), *Metallic Crystals* (1994-95) και *Crystalline II* (1995-96), συνδέονται με αυτό το πρώτο έργο, όπου ένας υπαλόδης στίχος, αλλά και διάφανος ήχος, παραπέμπει σε παγωμένα κρυστάλλινα χημικά γλυπτά. Η ιδέα αυτή επεκτάθηκε και αναπτύχθηκε στο *Crystalline III*, και κατάληξε να γίνει πιο χαρούμενη, σαν ένα γρήγορο φτεροπύρισμα στο χώρο.»

Toshi Ichihyanagi (*1933)

Piano Media

Μετά τη δεύτερη επίσημη του στις ΗΠΑ (1966-67), ο Ichihyanagi ενέδωσε στον μινασιασμό, με το έργο *Piano Media* (1972).

Το *Piano Media* είναι μια αναζήτηση των μουσικών διαδικασιών και θεωρητικών που αντανακλώνται σε παραληρηστικά πρότυπα της παραδοσιακής γαπωνέζικης κουλτούρας. Διά μέσο μιας συντοπτικής μελέτης της γλωσσικής δομής, του Zen, του Fachinko (είδος μηχανικού παιχνιδιού) και παραδοσιακών αισθητικών θεωριών, αναλύσεις και αναφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να επισημανθούν αντίστοιχες μουσικές δομές και προμήθειες στο έργο του. Ο τελικός στόχος είναι να ορίσει το έργο όχι μόνον μέσα σε μουσικούς όρους ανάλυσης αλλά και στο γενικότερο πολιτιστικό πλαίσιο.

Ο Toshi Ichihyanagi γεννήθηκε το 1933 στο Κόμπε της Ιαπωνίας και σπούδασε σύνθεση με τους Kishio Hirao και John Cage. Φοίτησε στη σχολή Juillard και στη Νέα Σχολή Κοινωνικών Ερευνών στη Νέα Υόρκη μεταξύ 1954 και 1960. Το 1961 επέστρεψε στην Ιαπωνία όπου και εισήγαγε νέες μουσικές τάσεις, συμπεριλαμβανομένης της ιδέας, του Cage περί το αποδορίσμο, ασκήσεων συγχρόνων ισχυρή επιρροή στη σύγχρονη μουσική σκηνή της Ιαπωνίας.

Ως ένας από τους κορυφαίους συνθέτες στην Ιαπωνία, ο Ichihyanagi έχει συνθέσει στα περισσότερα είδη μουσικής: όπερες, ορχηστρικά, μουσική θεαμάτων και έργα για όργανα.

Ήταν επίσης μέλος της κίνησης Fluxus. Από την επιστροφή του στην Ιαπωνία, έχει λάβει πολλά βραβεία, όπως το βραβείο Nakajima Kenzo (1984), το βραβείο Ordre des Arts et des Lettres της Γαλλικής κυβέρνησης (1985), και το Grand Prix του βραβείου Κόκο (1989).

Το 1990, τιμήθηκε για τέταρτη φορά με το βραβείο Otaka, για τη μοναδική του συμπαμνια *Berlin Renshi*.

W.A. Mozart (1756-1791)

12 variations "Ah! vous dirai-je, maman" K.V.265

Έργο για πιάνο που αποτελείται από δώδεκα παραλλαγές σε γαλλικό παιδικό τραγούδι *Ah! vous dirai-je, maman*. Η γαλλική αυτή μελωδία πρωτοβραβιάστηκε το 1761. Ο Mozart το έγραψε όταν ήταν περίπου 25 ετών (1781 ή 1782).

Rondo K.V.511

Γράφτηκε το 1787. Παρά τη μέλαγχολική και στοχαστική διάθεση του πρώτου θέματος του έργο, καθ' όλη τη διάρκεια του, απονέμει μια κομψότητα και χάρη. Η φόρμα του είναι A B A Γ A και κελίο που το A είναι το κύριο θέμα και B τα επισείδια.